

**Secretariatul Parlamentului
Republicii Moldova**

Direcția generală juridică

AVIZ

**la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 45/2007 cu
privire la prevenirea și combaterea violenței în familie
(nr. 207 din 28.06.2024)**

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege nominalizat în titlu, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și ale Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și menționează următoarele considerente.

1. Proiectul de lege a fost înaintat spre examinare în Parlament cu titlu de inițiativă legislativă de dna Doina Gherman, deputată în Parlamentul Republicii Moldova, în temeiul art. 73 din Constituție și art. 47 alin. (1) al Regulamentului Parlamentului.

2. Proiectul prevede modificarea Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.

Potrivit Notei informative la proiect, necesitatea elaborării proiectului de lege este determinată de situația atestată în Republica Moldova în vederea eliminării lacunelor din legislație în partea ce ține de protejarea femeii de violența fizică și psihologică, atât în mediul privat, cât și public din partea bărbaților pe criterii de gen.

În Raportul de evaluare privind măsurile legislative și de altă natură, luate la nivel național, pentru punerea în aplicare a prevederilor Convenției de la Istanbul, la 26 octombrie 2023 de Grupul de experți al Consiliului Europei pentru acțiunea împotriva violenței femeilor și a violenței în familie (GREVIO) i-a recomandat Republicii Moldova să îmbunătățească implementarea Convenției în ceea ce privește toate formele de violență împotriva femeilor.

Prin natura reglementărilor, proiectul de lege se înscrie în categoria legilor organice, iar domeniul de reglementare ține de competența exclusivă a Parlamentului, fiind astfel incidente prevederile articolelor 66 și 72 din Constituția Republicii Moldova.

3. Ținând cont de obiectul de reglementare al proiectului de lege, relevăm că este necesar avizul Guvernului Republicii Moldova, care va conține opiniile Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Agenției Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie, fiind totodată, necesară efectuarea expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție, în temeiul art. 36 alin.(1) din Legea nr. 100/2017.

II. Obiecții de conținut și tehnico-legislative

La **Art. I** din proiect:

1) **Pct. 2** propune modificarea art. 2 prin introducerea mai multor noțiuni noi. Cu privire la noțiunea de „femicid”, caracterizată drept *cea mai gravă formă de violență împotriva femeilor, care presupune comiterea infracțiunii de omor intenționat sau vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății*, relevăm că *ab initio*, actele instituțiilor europene operează cu termenul de „femicid” (Directiva (UE) 2024/1385 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Rezoluția Parlamentului European din 11 octombrie 2007 privind asasinarea femeilor, (femicidul) în Mexic și America Centrală și rolul Uniunii Europene în combaterea acestui fenomen (2007/2025(INI))¹, Raportul Comisiei pentru drepturile femeii și egalitatea între sexe din Parlamentul European din a. 2007 privind uciderea femeilor (femicidul) în America Centrală și în Mexic și rolul Uniunii Europene în combaterea acestui fenomen²).

Este de menționat că, termenul de „femicid” se bazează pe definiția juridică a violenței împotriva femeilor stabilită în art. 1 din Convenția de la Belem do Para: *„În sensul prezentei convenții, prin violență împotriva femeii se înțelege orice act sau comportament fondat pe condiția femeii care cauzează deces, prejudicii sau suferințe fizice, sexuale sau psihice femeii, atât în viața publică, cât și în viața privată”*.

Din acest considerent, atragem atenția asupra prevederilor consemnate la art. 54 alin.(1) lit. c) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, care stabilește că, *terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația UE și în alte instrumente internaționale la care Republica este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi*.

Totodată, reținem că atât Legea nr. 45/2007, cât și proiectul nu

¹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-6-2007-0431_RO.html

² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-6-2007-0338_RO.html

operează cu noțiunea respectivă. Din acest considerent, ținând cont de scopul proiectului și argumentele prezentate de autoare în Nota informativă alăturată proiectului, recomandăm completarea proiectului cu prevederi ce țin de prevenirea și combaterea femicidului, de cooperare între autorități în partea ce ține de informare în vederea acordării suportului necesar de servicii pentru reabilitarea victimei și a reprezentanților acesteia, după caz (ex. omorul intenționat pe bază de gen al femeii), precum și realizarea programelor de corecție specială pentru deținuții condamnați pentru infracțiunile cuprinse în noțiunea de femicid.

Adițional, constatăm că în Nota informativă alăturată proiectului, la compartimentul 2 sunt prezentate exemple din unele țări din Uniunea Europeană care au incriminat separat în Codul penal componenta de infracțiune de femicid (Malta, Macedonia de Nord, Croația din 2024). În cazul Republicii Moldova, apare întrebarea dacă acțiunile social-periculoase descrise în noțiune își vor găsi reglementare separată în Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002, sau art. 145 "Omorul intenționat" și art. 151 "Vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății" din Cod, vor fi completate cu prevederi noi.

De asemenea, la **Pct. 2** se propune noi redacții pentru noțiunile "victimă-adult", "victimă-copil" și "violență psihologică", însă în alineatul doi nu se menționează despre noua redacție a noțiunii "violență psihologică". Consecvent, în noțiunea „violență psihologică” se utilizează sintagma „program de învățământ”. În situația de referință, menționăm că Codul educației nr. 152/2014 operează cu noțiunile de: program de studii și program de formare profesională. Din acest motiv, sugerăm ca expresia „programului de învățământ” să fie substituită cu formula „programul de studii/programul de formare profesională”, fapt care va asigura respectarea cerințelor terminologice prevăzute la art. 54 alin.(1) lit. c) din Legea nr. 100/2017:

2) **Pct. 5** propune o nouă redacție a art. 5, care stabilește principiile de bază ale prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. Astfel, pentru a asigura unitatea de stil și de terminologie potrivit cerințelor consemnate la art. 63 alin.(2) din Legea nr. 100/2017, recomandăm ca textele de la literele g) și h) să debuteze cu cuvântul: „respectarea” (ex.: lit. e) protecția și securitatea victimei, lit. f) cooperarea autorităților...).

3) **Pct. 8** prevede completarea alin.(1²) din art. 8 cu „lit.k¹) examinează cereri de la persoane fizice, persoane juridice și instituții publice, care implică colaborarea interinstituțională cu privire la prevenirea sau combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie.”

În cazul în care scopul dispoziției este de a examina cereri de colaborare

interinstituțională, rezidă că cererea trebuie să fie înaintată de persoane juridice de drept public, însă dacă acordul de colaborare poate fi încheiat și cu persoane fizice notorii, care pot prezenta expertize pe acest segment, cuvântul „interinstituțională” urmează a fi exclus, sau completarea cu textul „colaborare în bază de *contracte cu persoane fizice și juridice de drept public sau privat*”.

Subsidiar, relevăm că Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 926/2023 prevede la pct. 11 subpct. 7) că, Agenția are dreptul să încheie *acorduri de colaborare și contracte cu persoane fizice și juridice de drept public sau privat, donatori internaționali, cu furnizorii și beneficiarii de bunuri și servicii*.

Consecvent, atestăm că la alin.(2) lit.d) se propun patru modificări la o singură dispoziție. În acest sens, pentru a facilita integrarea armonioasă a modificărilor propuse lit. d) din alin.(2) al art. 8, sugerăm prezentarea normei vizate în redacție nouă.

4) **Pct. 10** propune completarea art. 11 cu cuvintele „violentei împotriva femeilor și”. Astfel, în vederea asigurării realizării scopului proiectului, precum și în vederea corelării prevederilor proiectului, potrivit art. 3 alin.(4) lit.a) din Legea nr. 100/2017, recomandăm ca la art. 11 alin.(2) din Lege, după cuvintele „*combatere a violenței*” să fie introduse cuvintele „împotriva femeilor și a violenței”.

5) Potrivit raționamentului expus la pct.4) din aviz, sugerăm completarea art. 12¹ alin.(1) din Legea nr. 45/2007 după cuvintele „acte de violență” cu cuvintele „împotriva femeilor și a violenței”.

Asupra oportunității promovării și adoptării proiectului de lege, urmează să se pronunțe Parlamentul în ședință plenară, ținându-se cont de sugestiile expuse în prezentul aviz.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcție generală